

Norsk Vanns innspill til:**Høring i Helse- og omsorgskomiteen 9. mai 2019 vedr. Meld. St. 19 (2018-2019)
«Folkehelsemeldinga. Gode liv i eit trygt samfunn.»**

Gode vann- og avløpstjenester er avgjørende for folks helse og for samfunnets sikkerhet, og Norsk Vann er glad for at flere viktige tema på vann- og avløpsområdet reflekteres i Folkehelsemeldinga. I denne oversendelsen vil vi kort omtale tiltak som vi anser som spesielt viktige for å fortsatt sikre gode vann- og avløpstjenester i Norge. Vi vil spesielt påpeke viktigheten av at et program for teknologiutvikling i vannbransjen blir realisert. Vi ser frem til å utdype våre innspill i høringen 9. mai.

Samfunnet er avhengig av gode vann- og avløpstjenester. I Norge drikker vi vann fra springen, tar oss en dusj og spuler ned i toalettet med den største selvfølge. Vann- og avløpstjenestene produseres i hovedsak av kommuner og kommunalt eide selskaper. Helt avgjørende for dette godet er vann- og avløpsinfrastrukturen, som er bygget opp gjennom de siste 160 årene. Det meste av de tekniske anleggene er godt skjult for folk flest. Dette er kompliserte anlegg som blant annet består av vannbehandlingsanlegg, avløpsrensaneanlegg, slambehandlingsanlegg, pumpestasjoner, høydebassenger og ledninger for vann, avløp og overvann, med kontroll- og styringssystemer som stadig blir mer avanserte.

Den omfattende vann- og avløpsinfrastrukturen må utbygges, vedlikeholdes og fornyes i takt med behovene. Investeringsbehovet for de kommunalt eide vann- og avløpsanleggene er estimert til drøye 280 milliarder kroner i perioden 2016-2040 (Norsk Vann rapport 223/2017). 64 % av investeringsbehovet er knyttet til fornyelse av vann- og avløpsnett, der dagens investeringsnivå må økes med ca. 50 % for å ta igjen vedlikeholdsetterlepet. Befolkningsvekst, som krever økt kapasitet i infrastrukturen, er en annen viktig årsak til investeringsbehovet. Andre viktige kostnadsdrivere er klimatilpasningstiltak for å håndtere et våtere og villere vær, og tiltak som må gjennomføres for å overholde krav i lover og forskrifter, som strengere renskrav og krav til sikkerhet og beredskap.

Etablering av program for teknologiutvikling og innovasjon i vannbransjen

De store investeringene gir store muligheter for grønn vekst og miljøarbeidsplasser over hele landet, og for omstilling til en mer sirkulær økonomi. Men, for å få løst utfordringene på en mest mulig bærekraftig og kostnadseffektiv måte, er det helt nødvendig med kompetansebygging, forskning, teknologiutvikling og innovasjon. De kommunale vann- og avløpstjenestene finansieres med gebyrer fra abonnentene. For å motvirke store økninger i gebyrene må vannbransjen samarbeide om teknologiutvikling og mer effektiv tjenesteproduksjon.

Vannbransjen tar ansvar, og det rigges nå for en betydelig satsing på innovasjon. Norsk Vann har blant annet etablert «Teknologiutviklingsnettverket» som består av 22 store kommuner, kommunale foretak og interkommunale selskaper (IKS). Målet er å få kommunene og IKSene, som er ansvarlige for vann- og avløpstjenestene, som eier utfordringene og behovene for bedre løsninger, mer involvert i samarbeid om forskning, teknologiutvikling og innovasjon (FoUI). Vannklyngen, en uavhengig forening som arbeider med arena- og nettverksbygging for bedrifter i vannbransjen, mobiliserer også til økt satsing de neste årene, med store ambisjoner for å øke eksporten av norsk vannteknologi og vannkunnskap. De globale utfordringene på vann- og avløpsområdet er formidable, og norskutviklet vannteknologi og -kompetanse vil derfor også ha et stort globalt marked. Det satses også betydelig innen vann- og avløp i forsknings- og undervisningsmiljøene. NTNU har tatt initiativ for å etablere et senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) innen vann- og avløpsområdet (SFI-WIN). Norsk Vann deltar i arbeidet med dette initiativet som har som mål å bli et landslag av framstående forskningsmiljøer og FoU-aktive bedrifter som skal styrke innovasjonsevnen i næringslivet gjennom satsing på langsiktig forskning. Et viktig komplementært initiativ er satsingen fra en

samlet vannbransje på et Senter for Vanninfrastruktur med tilknytning til NMBU på Ås. Her skal operatører kursere og kunne øve på samfunnskritiske oppgaver i et øvingsfelt, og leverandører skal kunne demonstrere, teste og videreutvikle sin teknologi, med vekt på ledningsteknologi. Senteret er viktig i vannbransjens satsing på innovasjon, for innovasjon betinger at nye løsninger blir implementert og nyttiggjort.

En viktig driver for denne mobiliseringen for økt FoUI i vannbransjen er forventningene om bedre finansieringsmuligheter: Stortinget vedtok 20. juni 2017 enstemmig å be Regjeringen fremme forslag til et program for teknologiutvikling i vannbransjen. Folkehelseinstituttet fikk i oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) å utrede programmet. Arbeidet har pågått gjennom det siste året med bred involvering av en rekke sentrale aktører, herunder Norsk Vann. Utredningen er nå oversendt HOD og omtalt i Folkehelsemeldinga. Norsk Vann bidrar gjerne til videre arbeid med å utvikle dette «Vannbransjens Innovasjonsprogram» og vil påpeke viktigheten av at programmet snarlig blir realisert. Det er lenge siden Norge har hatt et forskningsprogram øremerket vannsektoren, og Vannbransjens innovasjonsprogram vil være et svært viktig virkemiddel for å sikre bærekraftige, kostnadseffektive vann- og avløpstjenester og dermed gjennomføre nasjonale mål for vann og helse.

Bedre statlig koordinering

Norsk Vann verdsetter at regjeringen vil etablere et interdepartementalt samarbeidsforum med mål om en helhetlig forvaltning der man ser vann, avløp og annet som kan påvirke drikkevannet eller er viktig for samfunnsstrykgheten, i sammenheng.

Bedre og mer effektiv digital innrapportering

Innrapportering til statlige etater er tidskrevende og lite effektivt for vannbransjen. Det er ønskelig med forbedrede digitale løsninger hos disse etatene som kan gi mindre manuelt arbeid for kommunene og frigi tid. Norsk Vann støtter derfor at det nedsettes utvalg som beskrevet i meldingen.

Beredskap – nasjonal kapasitet innen nødvannsutstyr

Forsyningssikkerhet ved katastrofer eller andre større hendelser, krever tilstrekkelig kapasitet til å levere nødvann. Vannbransjen arbeider nå med å anskaffe dette, og er inne i en prosess knyttet til dimensjonering av nødvannsutstyr. Vi ser at det vil være behov for en nasjonal kapasitet innen nødvannsutstyr for å kunne håndtere de aller største hendelsene. En slik nasjonal kapasitet bør koordineres av en statlig etat.

Bedre beskyttelse av drikkevannskilder

Gode vannkilder er en begrenset og sårbar ressurs, der det oppleves et stadig større press på arealene rundt drikkevannskildene. Et ønske om å utnytte arealene til andre formål er hovedgrunnen til dette. Det er Plan- og bygningsloven som skal benyttes for å sikre vannkildene. Mattilsynet som tilsynsmyndighet på området har en svært viktig rolle i å påse at drikkevannshensyn ivaretas i arealplanarbeidet i kommunene, og følgelig må Mattilsynets tilsynsfunksjon på området styrkes for å kunne fylle denne rollen.

Viktigheten av Nasjonal vannvakt

Nasjonalt vannvakt er en døgnbemannet rådgivningstjeneste for vannverk, som ble åpnet i 2017. Vannvakta har vist seg å være et svært viktig folkehelseiltak, da kritiske situasjoner i vannforsyningen kan medføre store helsemessige konsekvenser for befolkningen, for helseinstitusjonene og samfunnet generelt. Vi vil berømme regjeringen og Helse- og omsorgsdepartementet for at Nasjonal vannvakt nå er et godt etablert tilbud, og understreker viktigheten av en forutsigbar og stabil finansiering av ordningen.

Kontaktpersoner:

Konst. Direktør Yngve Wold, mob. 905 34 493, yngve.wold@norskvann.no

Rådgiver Ingun Tryland, mob. 414 71 334, ingun.tryland@norskvann.no

Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til rent vann og en bærekraftig utvikling av bransjen gjennom å sikre gode rammebetingelser, kompetanseutvikling og samhandling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og noen private samvirkevannverk. Norsk Vann representerer 365 kommuner med ca. 95 % av landets innbyggere. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.